

**Извадка от доклад, подписан от председателите на национално
-представените работодателски организации (АИКБ, БСК, БТПП и КРИБ),
адресиран до Комисия по енергетиката на Народно събрание на Република
България и до министъра на енергетиката
в частта ВЕИ сектор**

III. ВЕИ СЕКТОР

III. 1. Нарушения в процеса по присъединяване на ВЕИ-централи

Комисията за енергийно и водно регулиране („КЕВР“) при упражняване на правомощията си за планови проверки и за извършване на регулаторни прегледи е констатирала множество нарушения при присъединяването на ВЕИ-централи в периода 2009-2012 г., но въпреки това докладите не са публични и представени на официалната интернет страница на Комисията. Данни за констатираните нарушения са оповестени в медиите¹, както и в отчетния Доклад² на Временната анкетна комисия за проверка и оценка на състоянието на енергетиката в Република България за периода 19.02.2015 г. – 31.07.2015 г.

При присъединяването на ВЕИ-централи както преносното предприятие „НЕК“ ЕАД, така и електроразпределителните дружества са нарушавали в полза на инвеститорите изискванията на Наредба № 6 от 09.06.2004 г. за присъединяване на производители и потребители на електрическа енергия към преносната и разпределителните електрически мрежи, издадена от Министерството на енергетиката и енергийните ресурси, на което е възложен контрол по спазването на разпоредбите ѝ. Съгласно посочената Наредба процесът на присъединяване на производители изисква преносното и/или разпределителното предприятие да прецени възможности на мрежата и да направи преценка за наличие на техническа възможност да осъществи присъединяването, в това число и възможностите за достъп и пренос на енергията, която ще се произвежда от централата.

През периода 2004-2009 г. в „НЕК“ ЕАД са постъпили искания от 130 инвеститори за проучване на условията за присъединяване на 153 обекта, в т.ч. 119 Вятърни електроцентрали (ВяЕЦ) и 34 Фотоволтаични електроцентрали (ФвЕЦ) с обща заявена инсталирана мощност 11 500 MW. Становища за присъединявания са

¹ Приложения № 61

² Приложение № 60

издавани при липса на изискуемите документи съгласно Наредба № 6 от 09.06.2004 г. за присъединяването и при липса на преценка за техническия капацитет на преносната мрежа. В допълнение, становищата са многократно продължавани в полза на инвеститорите, въпреки неизпълнение на задълженията им и правото на „НЕК“ ЕАД като преносно предприятие да откаже подписване на предварителен договор за присъединяване. **Вследствие на това поведение от страна на отговорните длъжностни лице от „НЕК“ ЕАД още към 30.12.2009 г. с оглед заявените мощности за присъединяване и относителния дял на електроенергията, която те биха могли да произведат, са заложили предпоставките за изпълнение на националната индикативна цел от 16 % съгласно Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници.**

Електроразпределителните предприятия са присъединявали ВЕИ-централи без провеждане на изискуемата по Наредба № 6 от 09.06.2004 г. съгласувателна процедура с „НЕК“ ЕАД. Особено остро този проблем се поставя при присъединяването на мощности в Североизточна България, част от електроразпределителната мрежа на „Е.ОН Мрежи“ АД, по настояще „Енерго Про Мрежи“ АД. Географският район въпреки че е с подходящ потенциал на ВЕИ (вятър и слънце) за изграждане на електропроизводствени мощности, се характеризира с капацитет на преносната мрежа, съобразен с липсата на индустриални обекти и с малък електрически товар. Тоест изградените мрежи нямат техническата възможност да присъединят мощностите, за които „Е.ОН Мрежи“ АД и „НЕК“ ЕАД са сключили договори за присъединяване. В някои случаи са се извършвали присъединявания на ветрогенератори към разпределителната мрежа на „Е.ОН Мрежи“ АД без съгласие на „НЕК“ ЕАД, което впоследствие се е констатирало от „ЕСО“ ЕАД по генерацията и товара от потоците на мощност през трансформаторите в подстанциите „Каварна”, „Шабла” и „Генерал Тошево”.

Вследствие на неспазване на разпоредбите на Наредба № 6 от 09.06.2004 г. за присъединяването, преносното предприятие и електроразпределителните предприятия са сключили договори за присъединяване на ВЕИ със заявена инсталирана мощност с потенциал за производство на електрическа енергия от ВЕИ, чиито относителен дял многократно надвишава индикативната цел от 16 %. Към онзи момент министърът на енергетиката не е упражнил текущ контрол върху изпълнение на разпоредбите на издадената от него Наредба № 6 от 09.06.2004 г., нито е иницирал процедура по необходими изменения на наредбата с оглед завишаване на изискванията за присъединяване. **Нещо повече, вследствие на неуправляемия и незаконен процес по присъединяване, за „НЕК“ ЕАД е възникнала необходимостта от инвестиции за разширяване на преносната мрежа (подстанции, трансформатори, ВЕЛ, преустройство на ОРУ) в размер над 300-400 млн. лева. Всички тези разходи влизат в цените на крайните български**

граждани - потребители и бизнеса и съответно финансовата тежест се поема не от инвеститора, не от мрежовите предприятия, позволили безконтролното присъединяване, а от българските граждани и бизнес чрез добавка „зелена енергия“ / „задължения към обществото“.

В тази фактическа обстановка и при липса на техническа възможност и капацитет в пръстен 110 kV “Варна север – Зл. Пясъци – Албена – Балчик – Каварна – AES - Шабла – Ген. Тошево – Добруджа”, преносното предприятие „НЕК“ ЕАД сключва договор с „ЕЙ И ЕС ГЕО ЕНЕРДЖИ“ ООД за присъединяване на ВяЕЦ „AES Св. Никола“ с мощност от 156 MW³. На 22.09.2009 г. е проведен Технически съвет с участие на специалисти от „НЕК“ ЕАД и „ЕСО“ ЕАД, които констатира липсата на капацитет на пръстена и определят допустимите мощности за работа от ВяЕЦ от гледна точка на недопускане на претоварване и последващи каскадни аварийни изключения в съществуващата схема при варианти за „AES Св. Никола” – (30 – 100) MW или (30 – 75) MW.

Предвид гореизложеното, следва да бъде обект на проверка дали са били налице законовите предпоставки за даване на становище за присъединяване на ВяЕЦ „AES Св. Никола“ с мощност от 156 MW. Кога е подписан договорът за присъединяване между „ЕЙ И ЕС ГЕО ЕНЕРДЖИ“ ООД и „НЕК“ ЕАД – преди техническия съвет от 22.09.2009 г., на който става ясно, че ще се ограничава производствения капацитет на ВяЕЦ „AES Св. Никола“ или след това? Предвидена ли е неустойка и в какъв размер при неосигуряване на възможност за работа на пълен капацитет, дължима от „НЕК“ ЕАД на „ЕЙ И ЕС ГЕО ЕНЕРДЖИ“ ООД? Кога е договорена тази неустойка – с договора за присъединяване, с договора за изкупуване на електрическа енергия или с допълнителни споразумения към тях? Кои са лицата, подписали тези правнообвързващи документи от страна на „НЕК“ ЕАД?

Проверката на гореизложените факти и обстоятелства е необходима, за да се установи дали общественият доставчик и към онзи момент преносно предприятие е подписал договор за присъединяване на мощност, за която е било обосновано от техническа гледна точка да се заключи, че не може да бъде осигурен пълен капацитет на работа предвид ограниченията и теснините в мрежата. Ако „НЕК“ ЕАД чрез своите представителни и изпълнителни органи е поело задължение за присъединяване и предоставяне на достъп при пълен капацитет на ВяЕЦ „AES Св. Никола“, а впоследствие е наложило наложителни от техническа гледна точка мерки по ограничения на достъпа и същевременно е поело задължение за плащане на наказателни неустойки за тези ограничения, се налага изводът, че тези представителни и изпълнителни органи са действали във вреда на държавната енергийна компания и чрез поредица от действия и бездействия са поели от името и за сметка на дружеството финансови задължения в полза на инвеститора на ВяЕЦ и във вреда на „НЕК“ ЕАД. Следва да се отбележи, че този енергиен проект и сделките

³ Приложение № 66

за изкупуване на електроенергията по него са осъществени от инвеститора корпорацията AES, който реализира и енергийния проект ТЕЦ „Марица Изток 1“.

Безконтролното присъединяване в нарушение на Наредба № 6 от 09.06.2004 г. при липса на правила, свързани с преразпределяне на разходите при присъединяване за разширяване на теснините в мрежата, доведе до поемане на цялата финансова тежест чрез добавка „задължения към обществото“ от българския краен потребител. Следва да бъде обект на проверка кои са отговорните лица от „НЕК“ ЕАД, които са подписвали становище за присъединяване в разрез с Наредбата за присъединяване и при липса на технически капацитет на преносната мрежа във вреда на обществения интерес.

III. 2. Изкупуване на електрическа енергия от ВЕИ-централи при липса на законовите предпоставки

В Доклада на Временната анкетна комисия за енергетика, който прилагаме, се изнасят данни за изкупуване на електрическа енергия от ВЕИ-централи преди дата на издаване на разрешение за ползване. Съгласно Закона за енергията от възобновяеми източници („ЗЕВИ“) електрическата енергия от ВЕИ-централи подлежи на задължително изкупуване след въвеждането ѝ в експлоатация. Неправомерното изкупуване по преференциалната цена от страна на крайните снабдители води до увеличаване на цените за крайните потребители и бизнеса чрез увеличаване на ценообразуващата компонента „добавка зелена енергия“. Изпълнителните органи на крайните снабдители са сключвали сделки, за които съгласно законодателството не са били задължени и по този начин са извършили разходи, които не се поемат от крайните снабдители, а се компенсират от всички крайни потребители на електрическа енергия чрез компенсаторния механизъм по плащане на добавката. Поради това за крайните снабдители не възниква стимул да спазват законовите разпоредби и да не изкупуват зелената енергия от енергиен обект без разрешение за експлоатация. Тези случаи следва да разследват и да бъде потърсена отговорност на длъжностните лица, допуснали извършване на разходите от крайните снабдител, осъществяващи лицензионна дейност в обществен интерес. Нещо повече, от публикации в медиите и Доклада става ясно, че КЕВР е констатирала тези нарушения, но не е предприела мерки. **При тази фактическа обстановка КЕВР е следвало да наложи принудителни административни и административно-наказателни мерки срещу крайните снабдители, както и да откаже възстановяване на разходите за неподлежащата на изкупуване електрическа енергия, или да ги прихване през следващия регулаторен период, а не да ги признава и включва като ценообразуващ елемент от цените на крайните български потребители.**

В медиите⁴ се изнасят данни и за флагратни нарушения за работа на фотоволтаични централи през нощно време, когато липсва енергийния източник слънцегреене и за изкупуване на електрическа енергия от тези централи от страна на крайните снабдители и обществения доставчик. Не са необходими специални знания в Електроенергетиката, за да се достигне до извода, че през нощно време фотоволтаичните централи не могат да произвеждат електрическа енергия. Следователно е налице схема, при която електрическа енергия, произвеждана не чрез генериращи мощности от ВЕИ, а чрез конвенционални източници се доставя в електроенергийната мрежа и се изкупува по преференциални цени. В тази връзка, моля да изискате справка от „ЕСО“ ЕАД за генерация и товар на електроенергийната система през нощно време от работещи фотоволтаични централи. Тези закононарушения отново имат за последица увеличаването на цените на крайните потребители чрез добавка „задължения към обществото“.

Други флагратни нарушения са свързани с ВЕИ-централи, чиито изграждане е било финансирано по мярка 311 и мярка 312 от Програма за развитие на селските райони и чиято електрическа енергия се изкупува от крайните снабдители по пълната преференциална цена, определена от КЕВР. Става въпрос за ВЕИ-производители, които са укрили обстоятелството, че са получили европейско финансиране с цел набавяне на облага в тяхна полза, изразяваща се в приходи от продажба на електрическа енергия по пълната преференциална цена. Отново става въпрос за неизпълнение на регулаторни правомощия от страна на КЕВР и от председателя на КЕВР, който изпълнява функциите на административно-наказващ орган. Производителите, получили европейско финансиране, трябва да продават електрическа енергия по преференциални цени, съобразени с обстоятелството на предоставената безвъзмездна финансова помощ по изграждане на инвестицията. По този начин отново се натоварва крайния потребител с недължими разходи, направени от крайните снабдители и включени в добавка „зелена енергия“ / „задължения към обществото“. Тези разходи представляват неправомерна облага, получена от ВЕИ-производителите, които са се възползвали от два способа за подпомагане в нарушение на правото на Европейския съюз и следва КЕВР да откаже признаването и да прихване и/или изключи направените разходи от цените на крайните потребители. Това ще принуди крайните снабдители, от своя страна, да предявят по гражданскоправен ред връщане на недължимо платените цени и евентуално да искат унищожаване на договорите за изкупуване на електрическа енергия поради измама.

Във връзка с гореизложеното, са необходими спешни мерки по въвеждане и прилагането на компенсаторен механизъм от КЕВР, който да регулира изключване на направените разходи от крайните снабдители и обществения доставчик за изкупена енергия от ВЕИ, която съгласно ЗЕВИ не е била предмет

⁴ Приложения № 62 и № 63

на задължително изкупуване (поради гореизложените причини). Тоест да се постигне справедливия ефект по възстановяване на вече събраните приходи от добавката „зелена енергия“ / „задължения към обществото“, която е била недължимо възстановена на крайните снабдителни.

III. 3. Действия по издаване на разрешения за ползване на ВЕИ-централи през юни 2012 г.

По данни от Доклада на Временната анкетна комисия за енергетика, който прилагаме, през месец юни 2012 г. са въведени в експлоатация 691 броя ВЕИ-централи с обща инсталирана мощност от 487 MW. „Бумът“ на въвеждането в експлоатация е свързан с правните последици от издаването на разрешението за ползване до края на месец юни 2012 г., които имат директно икономическо отражение в правната сфера на ВЕИ-производителите. Съгласно разпоредбите на ЗЕВИ електрическата енергия от ВЕИ се изкупува за целия срок на задължителния дългосрочен договор по преференциалната цена за електрическа енергия, определена с действащото ценово решение на КЕВР към момента на въвеждане в експлоатация по реда на Закона за устройство на територията („ЗУТ“). Към юни 2012 г. все още е действащо Решение № Ц-18 от 20.06.2011 г.⁵, което определя по-високи цени в сравнение със следващото го ценово решение. Поради тази причина за ВЕИ-производителите е възникнал интерес от присъединяване до края на юни месец 2012 г., за да обвържат изкупуването на електрическата енергия с високите преференциални цени. Ценовият ефект в размер на 27 % увеличение е представен в долуизложената таблица:

Обобщение - анализ на разходите и влиянието на ФТЕЦ, присъединени в периода Яну-Юни 2012 г.					
Средна цена на ВЕИ на СрН	307,77	лв/МВтч			
Цена ФТЕЦ ВН	485,6	лв/МВтч			
Средна год. производителност	1200	МВтч/Мвт			
Количества и разходи по доклад КЕВР (общо ВЕИ)			Мвтч	Годишни разходи, лв.	
			3 435 236	771 607 000 лв.	
ФТЕЦ въведени в експлоатация *	бр.	МВт	Средно год. производство, Мвтч	Годишни разходи, лв.	Дял
м. Яну - м. Юни 2012	978	745	894 000	319 532 748 лв.	41%
в т.ч. на ВН	11	208	249 600	121 205 760 лв.	
Само за м. Юни 2012	685	490	588 000	210 417 408 лв.	27%
в т.ч. на ВН	9	138	165 600	80 415 360 лв.	
* Данни за ФТЕЦ от регистъра за издадени сертификати за произход					

В Доклада на Временната анкетна комисия за енергетика се изнасят множество данни за **разминаване на документите в ДНСК относно издадените разрешения за ползване и тези, представени пред ЕРП-тата (относно номер на разрешението,**

⁵ Приложение № 67

дата на издаване, размер на въведената в експлоатация мощност) – това е индичия за извършени документни престъпления. **Нещо повече, изнасят се данни за флагрантни нарушения, при които са издавани разрешения за ползване при липса на изграден енергиен обект, тоест налице е нищожността на разрешението за ползване като административен акт, издаден не само при пълна липса на предпоставките на ЗУТ, а издаден при заобикаляна на закона и с цел, противоречаща на закона. Данните са свързани с обстоятелството, че ВЕИ-централи, за които има издадено разрешение за експлоатация са започнали производство над 6 (шест) месеца след датата на разрешението. Тоест датата на започване на производството е действителната дата, на която е бил изграден енергийния обект.**

С оглед гореизложеното сме сезирали Главния прокурор, в рамките на чиито правомощия е да установи дали има съществени нарушения на изискванията за законосъобразност, евентуално установяване на престъпни деяния или на подправени документи при издаване на разрешенията за ползване на ВЕИ-централи, издадени през юни 2012 г. В случай, че се установят тези обстоятелства, разрешенията за ползване на централи с обща инсталирана мощност от 487 MW могат да бъдат обявени за нищожни административни актове, въз основа на които не могат да се прилагат преференциалните цени по Решение № Ц-18 от 20.06.2011 г.

Следователно ако компетентните държавни институции извършат надлежна проверка и контрол върху множеството закононарушения, извършени във ВЕИ-сектора и бъдат приложени дължимите законови мерки, възможните последици са именно по намаляване на цените на крайните потребители чрез намаляване на финансовата тежест на ценовия компонент „задължения към обществото“ с до 27 %, както е изложено в таблицата по-горе.

– ДОКУМЕНТИ, ОТНОСИМИ КЪМ ВЕИ СЕКТОРА:

- 59.** Втори национален доклад за напредъка на България в насърчаването и използването на енергията от възобновяемите енергийни източници;
- 60.** Доклад на Временната анкетна комисия за проверка и оценка на състоянието на енергетиката в Република България за периода 19.02.2015 г. – 31.07.2015 г., качен на официалната интернет страница на Народното събрание <http://www.parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/2396/documents>
- 61.** Публикация „ДКЕВР инициира проверки във ВЕИ сектора“ http://business.actualno.com/DKEVR-iniciira-proverki-vyv-VEI-sektora-news_45203.html

62. Публикация „За 15 фотоволтаици към ЕВН слънцето грее над 24 часа в денонощие“
<http://bgrabotodateli.org/?p=1126>
63. Публикация „Източват НЕК и нощем“
<http://starozagorskinovini.com/news/index.php/mainnews/energy/5127-iztochvat-nek-i-noshtem>
64. Публикация „Скандално! Соларни наглеци и системи“
<http://bgrabotodateli.org/?p=1199>
65. Публикация „Хронология на узаконяването на грабежа от фотоволтаични централи“
http://bgrabotodateli.org/wp-content/uploads/2015/07/PV_letter-270715.pdf
66. Разпечатка от Регистър „Лицензии“ на КЕВР - № 224-240;